Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Nota actief openbaar
Ja

Directoraat Generaal Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke Ondersteuning
Team B

Opgesteld door
[redacted]

Datum
27 oktober 2026

Kenmerk
4551931-1105762-DMO

Bijlage(n)
- Commissiebrief (ter ondertekening)
- Ter info: Toetsing ivb aan VN-Verdrag Handicap - bijlage bij nota naar aanleiding van het verslag (eerder al naar Kamer gestuurd)

Aan Minister LJS Deadline: 3 november 2026

nota

TER BESLISSING

Kamerbrief inz. 'Reactie op commentaar Coalitie voor Inclusie en Vereniging Inclusie Nederland voor debat over de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015' (ter ondertekening)

1. Aanleiding

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft een brief ontvangen (d.d. 17 september 2026) van de Coalitie voor Inclusie en de Vereniging Inclusie Nederland met commentaar ten behoeve van het plenaire debat over het voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Dit wetsvoorstel gaat over de vervanging van het abonnementstarief door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (ivb) in de Wmo 2015.

In de procedurevergadering van 7 oktober 2026 heeft de commissie besloten graag een reactie van u op deze brief te ontvangen. Dit verzoek is op 14 oktober 2026 aan u doorgeleid.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de inhoud van bijgaande brief, deze te ondertekenen en deze zo ruim mogelijk voor het plenaire debat over het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer te sturen.

Volgens de voorlopige agenda van de Tweede Kamer wordt dit plenaire debat verwacht in de week van 9 november 2026.

3. Kernpunten

In hun commentaar schrijven de Coalitie voor Inclusie en de Vereniging Inclusie Nederland zich grote zorgen te maken vanwege de plannen van het kabinet met betrekking tot de invoering van de ivb in de Wmo 2015 en lichten zij toe waarom zij van mening zijn dat de plannen ingaan tegen het VN-verdrag Handicap.

In de bijgaande Kamerbrief reageert u (cf. het verzoek van de vaste Kamercommissie) op dit commentaar door:
- eerst uw visie te geven op de verhouding tussen de ivb en het verdrag;
- daarna beknopt inhoudelijk te reflecteren op de voorstellen die de Coalitie voor Inclusie en de Vereniging Inclusie Nederland doen tot aanpassing van de ivb.

4. Toelichting

a. Financieel-economische gevolgen, arbeidsmarkteffecten en regeldrukeffecten
N.v.t.

b. Juridische aspecten
In een bijlage die bij de nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer is gestuurd (augustus 2025) is meer uitvoerig ingegaan op de verhouding tussen de ivb en het VN-verdrag. Deze bijlage hebben we ook ter achtergrondinformatie bij deze nota gevoegd. In de bijgaande Kamerbrief wordt hier ook deels naar verwezen.

c. Politieke en maatschappelijke context
De interpretatie van het VN-verdrag Handicap die ten grondslag ligt aan de ivb (zoals ook toegelicht in andere Kamerstukken) wijkt op onderdelen af van de interpretatie van het verdrag vanuit cliëntorganisaties en partijen als de Coalitie voor Inclusie en de Vereniging Inclusie Nederland.

5. Afstemming

De bijgaande Kamerbrief is afgestemd met de collega's verantwoordelijk voor de coördinatie van het VN-verdrag Handicap binnen DMO en de directie WJZ.

6. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

a. Motivering
Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Toetsing van het voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015[1] aan het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

Bijlage bij de nota naar aanleiding van het verslag

1. Inleiding

Met het voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 wordt het huidige, vaste abonnementstarief afgeschaft. Voor maatwerkvoorzieningen wordt het abonnementstarief vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (hierna: ivb). Voor het gebruik van een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie wordt het abonnementstarief vervangen door een bij gemeentelijke verordening te bepalen eigen bijdrage. Deze eigen bijdrage mag niet meer bedragen dan de kostprijs en moet volgens het wetsvoorstel financieel passend zijn voor de doelgroep van die voorziening. Dit laatste impliceert dat de eigen bijdrage niet hoger kan zijn dan de ivb.[2]

Het doel van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (hierna: Vrph) is het volledige genot door alle personen met een handicap van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden op voet van gelijkheid te bevorderen, beschermen en waarborgen, en ook de eerbiediging van hun inherente waardigheid te bevorderen. Personen met een handicap omvat personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving (artikel 1 Vrph).

De verhouding van het voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 tot het Vrph wordt beoordeeld aan de hand van de door het College voor de Rechten van de Mens (hierna: CRM) ontwikkelde handreiking 'Wetgeving en het VN-verdrag handicap'. Deze handreiking bestaat uit een grondbeginselencheck, een rechten- en verplichtingencheck en een coördinatiecheck.[3] Hieronder wordt op deze checks ingegaan, waarbij ook de uitwerking van het wetsvoorstel in het ontwerp van het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015 wordt betrokken.[4] Aldus wordt ook ingegaan op het advies van de tijdelijke commissie Grondrechten en constitutionele toetsing waarin aandacht wordt gevraagd voor een meer expliciete behandeling van het Vrph – in het bijzonder een toets van het wetsvoorstel aan de relevante grondbeginselen – en de onderbouwing van de noodzaak en proportionaliteit van de voorgestelde maatregelen in het licht van de mogelijke achteruitgang in de positie van personen met een handicap.[5]

2. Grondbeginselencheck

De grondbeginselen van het Vrph zijn opgenomen in artikel 3, onderdelen a t/m h) van het verdrag. De ivb geldt voor maatwerkvoorzieningen die met het oog op zelfredzaamheid en participatie worden verstrekt. Deze maatwerkvoorzieningen dragen bij aan de persoonlijke autonomie en onafhankelijkheid van personen met een handicap en zien op hun deelname aan de samenleving. Maatwerkvoorzieningen zijn afgestemd op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de cliënt, waarbij hun waardigheid en diversiteit gerespecteerd worden (artikel 3, onderdelen a en d, Vrph). Gelet op de hulpverlening van persoonlijke en voortdurende aard, zijn algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie eveneens maatregelen in het kader van maatschappelijke ondersteuning die bij deze grondbeginselen passen.

---

[1] Kamerstukken II 2024/25, 36 713, nrs. 1-2.

[2] Gemeenten geven nadere invulling aan het begrip 'financieel passend'. Bijvoorbeeld door te bepalen dat de eigen bijdrage lager is dan de minimum-ivb. Ook zouden inkomenscategorieën met daarbij behorende eigen bijdragen kunnen worden vastgesteld die lager zijn dan de ivb; bij de toepassing van zo'n invulling kan worden uitgegaan van de eigen opgave van de cliënt van zijn inkomen en eventueel zijn vermogen.

[3] https://publicaties.mensenrechten.nl/publicatie/61ea65845d726f72c45fa031

[4] Kamerstukken II 2024/25, 36 713, nr. 5.

[5] Kamerstukken II 2024/25, 36 713, nr. 7.

Het afschaffen van het vaste abonnementstarief en de invoering van een eigen bijdrage die afhankelijk is van het inkomen en vermogen zijn *noodzakelijk* om deze voorzieningen te kunnen blijven leveren. De personele en financiële houdbaarheid van de zorg en ondersteuning in Nederland staat immers onder druk. Dit komt door demografische en sociaal-culturele ontwikkelingen, zoals de dubbele vergrijzing en het zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Terwijl de vraag naar zorg en ondersteuning de komende jaren verder toeneemt, is de capaciteit die beschikbaar is om zorg en ondersteuning te kunnen leveren nu al schaars. Daarom is het essentieel ervoor te zorgen dat de burgers die het meest zijn aangewezen op deze voorzieningen, waaronder personen met een handicap, er daadwerkelijk gebruik van kunnen blijven maken. Om te bereiken dat voorzieningen voor maatschappelijke ondersteuning beschikbaar zijn en blijven, wordt het abonnementstarief vervangen: voor maatwerkvoorzieningen door de ivb en voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie door een eigen bijdrage die in ieder geval niet hoger is dan de ivb. Daarmee kan de aanzuigende werking van het abonnementstarief, waardoor mede vanuit financiële motieven het beroep op voorzieningen is toegenomen, grotendeels ongedaan gemaakt worden. Kortom, deze maatregel is noodzakelijk om te kunnen blijven voldoen aan de grondbeginselen van het Vrph die betrekking hebben op persoonlijke autonomie en het volwaardig deelnemen aan de maatschappij door een duurzaam aanbod van voorzieningen voor personen met een handicap (artikel 3, onderdelen a en c, Vrph).

Bij de vervanging van het abonnementstarief wordt geborgd dat voorzieningen *financieel toegankelijk* blijven (artikel 3, onderdeel f, Vrph). De ivb, zoals beschreven in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel en uitgewerkt in het bijbehorende ontwerp Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015, is met minimum- en maximumbijdragen, marginaal tarief, huishoudenscategorieën, beperkte terugwerkende kracht, kostprijsbewaking, pauzering, anticumulatie, vrijstellingen, ontheffingen en nihilstellingen immers zodanig begrensd dat de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen is afgestemd op de financiële draagkracht van de cliënt.[6] In dit verband wordt ook gewezen op de begrenzingen van de eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie: financieel passend bij de doelgroep, niet meer dan de kostprijs en geen cumulatie met andere eigen bijdragen in het kader van de Wlz of Wmo 2015. Dit maakt dat personen met een handicap gebruik kunnen (blijven) maken van voorzieningen op grond van de Wmo 2015 ten behoeve van hun zelfredzaamheid en participatie.

Ook de grondbeginselen van het Vrph met betrekking tot een gelijkwaardige deelname aan de samenleving worden geëerbiedigd: bij (de hoogte van) de eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie en de ivb wordt geen onderscheid gemaakt tussen personen met een handicap en andere cliënten of tussen mannen en vrouwen (artikel 3, onderdelen b, e en g, Vrph). Daarom zijn de effecten van de maatregel in de basis hetzelfde voor alle burgers die voor ondersteuning een (langdurig) beroep doen op de Wmo 2015 en eenzelfde huishoudenssamenstelling en bijdrageplichtig inkomen hebben. Tot slot wordt opgemerkt dat cliënten in de leeftijd tot 18 jaar en hun ouders geen ivb verschuldigd zijn voor maatwerkvoorzieningen voor minderjarigen, zodat de invoering van de ivb geen belemmering opwerpt voor hun ontwikkeling (artikel 3, onderdeel h, Vrph).

3. Rechten- en verplichtingencheck

Standstillbeginsel

Naast een aantal bepalingen die rechtstreeks werken, zoals het discriminatieverbod, heeft het Vrph, in het bijzonder ten aanzien van de in het verdrag vervatte economische, sociale en culturele rechten, een grotendeels programmatisch karakter. Maatschappelijke ondersteuning op grond van de Wmo 2015 ziet onder meer op het bevorderen van de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking en het ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van mensen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen. De Wmo 2015 levert dan ook een belangrijke bijdrage aan de implementatie van economische, sociale en culturele rechten die zijn neergelegd in het Vrph.

[6] Kamerstukken II 2024/25, 36 713, nrs. 3 en 5.

Waar de burger direct een beroep kan doen op rechten die zijn opgenomen in rechtstreeks werkende bepalingen, laten de meer algemeen geformuleerde bepalingen omtrent economische, sociale en culturele rechten de verdragsstaten aanzienlijke beleidsruimte voor de invulling van deze rechten en de daartoe te treffen maatregelen. Daarbij wordt wel acht geslagen op het zogenoemde standstillbeginsel of non-regressiebeginsel. Dit is een beginsel van internationaal recht. Uitgangspunt is dat de verdragsstaten geen maatregelen nemen die afbreuk doen aan het doel van de bepalingen van het verdrag of die een achteruitgang opleveren voor de daarin vervatte rechten. Het standstillbeginsel ziet daarmee op alle rechten die in verdragsbepalingen zijn neergelegd. In dit verband wordt er ook gewezen op artikel 4, eerste lid, onderdelen a t/m d, Vrph, op grond waarvan verdragsstaten verplicht zijn tot implementatie van het verdrag, zich in hun beleid rekenschap moeten geven van de bescherming van de rechten van personen met een handicap en zich hebben te onthouden van handelingen die onverenigbaar zijn met het verdrag. Bij de toetsing aan het standstillbeginsel kan rekening gehouden worden met de middelen die een verdragsstaat ter beschikking staan. Dit komt tot uitdrukking in artikel 4, tweede lid, Vrph, waarin is bepaald dat de in het verdrag erkende rechten geleidelijk mogen worden verwezenlijkt met ter beschikking staande hulpbronnen. Het standstillbeginsel is kortom geen strikt verbod op elke maatregel die in enig opzicht en in enige mate een verslechtering kan betekenen voor personen met een handicap, maar wel een belangrijk principe bij de uitvoering van het Vrph met de strekking dat geen maatregelen worden getroffen waardoor voor personen met een handicap een situatie ontstaat die strijdig is met het verdrag. Daarom is dit beginsel van belang bij de toetsing of de vervanging van het abonnementstarief door de ivb past binnen de beleidsruimte die verdragsstaten hebben bij de implementatie van de economische, sociale en culturele rechten die in het Vrph worden erkend voor personen met een handicap. Ook blijkens de handreiking van het CRM is het niet uitgesloten dat een wetsvoorstel (deels) leidt of zou kunnen leiden tot een verslechtering van de positie van personen met een handicap. Dan wordt wel verlangd dat het voorstel noodzakelijk en proportioneel is, alternatieven zijn onderzocht, participatie van de groepen die het voorstel betreft heeft plaatsgevonden en de maatregel niet leidt tot directe of indirecte discriminatie op grond van handicap. De toetsing aan deze criteria komt in deze paragraaf over de rechten- en verplichtingencheck eveneens aan de orde.

De vervanging van het abonnementstarief is een maatregel die er op gericht is de beschikbaarheid van voorzieningen ter verwezenlijking van de onderhavige verdragsrechten voor personen met een handicap nu en in de toekomst te borgen. Zoals in paragraaf 2 van deze bijlage, bij de grondbeginselencheck, is uiteengezet, is deze maatregel om diverse redenen noodzakelijk. Artikel 4, tweede lid, Vrph onderkent dat de verwezenlijking van het Vrph ook afhankelijk is van de hulpbronnen die verdragspartijen ter beschikking staan.[7] Qua financiële en personele middelen loopt de uitvoering van de Wmo 2015 – mede gelet op demografische ontwikkelingen – tegen grenzen aan. Om die situatie duurzaam het hoofd te bieden, wordt van een deel van de cliënten naar rato van hun financiële draagkracht een hogere eigen bijdrage gevraagd. Uit het Vrph vloeit niet voort dat voorzieningen kosteloos aangeboden dienen te worden aan personen met een handicap of dat een eigen bijdrage niet verhoogd zou mogen worden. Ten aanzien van voorzieningen voor mobiliteit is in het verdrag bepaald dat deze aangeboden dienen te worden tegen een betaalbare prijs (artikel 20, onderdelen a en b, Vrph). En meer in het algemeen verlangt het verdrag dat de toegang tot betaalbare voorzieningen geborgd wordt (artikel 28, tweede lid, onderdeel a, Vrph). Zoals eveneens in paragraaf 2 van deze bijlage uiteengezet, blijven de voorzieningen door de vormgeving van de eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie financieel toegankelijk. De voorzieningen zijn na de vervanging van het abonnementstarief in de bewoordingen van het verdrag daarmee nog steeds betaalbaar, waarbij wordt opgemerkt dat het Vrph verdragsstaten ruimte laat voor een politieke en beleidsmatige afweging omtrent de betaalbaarheid van voorzieningen bij de inrichting van het sociaal domein. De vervanging van het abonnementstarief blijft binnen die ruimte. Er kan derhalve vastgesteld worden dat de voorgestelde maatregel niet onverenigbaar is met het Vrph. Evenmin is sprake van strijd met het standstillbeginsel.

[7] Ook in de memorie van toelichting bij de goedkeuringswet voor het Vrph wordt het programmatisch karakter van de meeste verdragsbepalingen benoemd. Deze bepalingen expliciteren echter niet precies welke maatregelen de staat dient te nemen, op welke wijze en op welke termijn. Een staat heeft een grote mate van vrijheid bij de wijze waarop aan de verwezenlijking van het verdrag wordt gewerkt. Dit is ook noodzakelijk omdat de staat beschikt over beperkte financiële middelen (Kamerstukken II 2013/14, 33 992, nr. 3).

Deze maatregel doet immers geen afbreuk aan het doel van het verdrag, maar strekt juist tot bescherming van in het verdrag opgenomen rechten van personen met een handicap die worden verwezenlijkt met de voorzieningen vanuit de Wmo 2015 waarvoor thans het abonnementstarief geldt. En aangezien de voorzieningen betaalbaar blijven, leidt de vervanging van het abonnementstarief niet tot een ontoelaatbare achteruitgang met betrekking tot de in het verdrag vervatte rechten. De vervanging van het abonnementstarief is te kwalificeren als een noodzakelijke en proportionele maatregel met het oog op de beschikbaarheid van voorzieningen en gelet op de verhouding van de te introduceren eigen bijdragen tot de kosten van de voorzieningen en de financiële draagkracht van de burger.

Eigen bijdrage en levensstandaard

De vervanging van het abonnementstarief is niet alleen relevant voor bovengenoemde verdragsrechten ter verwezenlijking waarvan de voorzieningen vanuit de Wmo 2015 dienen. Deze maatregel leidt voor een deel van cliënten tot een soms substantiële verhoging van de eigen bijdrage. Daarom wordt ook bezien hoe deze maatregel zich – mede in het licht van het standstillbeginsel – verhoudt tot artikel 28, eerste lid, Vrph waarin is bepaald dat personen met een handicap recht hebben op een behoorlijke levensstandaard voor henzelf en hun gezin, zodat voorzien kan worden in bijvoorbeeld voldoende voedsel, kleding, onderwijs, ontspanning, gezondheidszorg en een woning. De begrenzingen van de eigen bijdragen, die hierboven in paragraaf 2 bij de grondbeginselencheck zijn genoemd, zorgen ervoor dat de behoorlijke levensstandaard beschermd blijft. In het bijzonder wordt hier gewezen op de minimum-ivb. Dit is een bedrag ter hoogte van het abonnementstarief.[8] In het rapport 'Meerkosten van het leven met een beperking' concludeert het Nibud dat mensen met een beperkt inkomen een hoger risico hebben om als gevolg van meerkosten in verband met een beperking maandelijks geld tekort te komen.[9] Daarom is de inkomensgrens tot waar niet meer dan de minimum-ivb verschuldigd is, opgetrokken naar 135% van het sociaal minimum. Huishoudens met een bijdrageplichtig inkomen tot 135% van het sociaal minimum betalen niet meer dan de minimum-ivb, ongeacht de omvang van de maatwerkvoorziening. Vanaf dat inkomen loopt de ivb op van € 23,60 per maand met een marginaal tarief van 10% tot maximaal € 328 per maand (prijspeil 2025). Verder zijn er anticumulatiebepalingen die de stapeling van eigen bijdragen voorkomt. Zo is geen ivb verschuldigd als de cliënt of zijn eventuele echtgenoot een eigen bijdrage voor langdurige zorg moet betalen.

Hoewel de ivb rekening houdt met de financiële draagkracht van burgers, kan niet uitgesloten worden dat in sommige gevallen de betaalbaarheid van voorzieningen vanuit de Wmo 2015 in het geding is voor personen die in verband met een handicap te maken hebben met meerkosten. Bij de vormgeving van de ivb is daar rekening mee gehouden. Het hangt sterk af van de omstandigheden in het individuele geval of de betaalbaarheid van voorzieningen in het geding is en de behoorlijke levensstandaard in gevaar komt. Uit het rapport 'Meerkosten van het leven met een beperking' van het Nibud blijkt dat de spreiding en variatie in meerkosten waar mensen met een beperking mee te maken hebben zeer groot is en dat meerkosten verschillen per type en ernst van de beperking, huishoudenstype en inkomenssituatie. Het voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 bevat in aanvulling op de reguliere systematiek van de ivb twee instrumenten om te voorkomen dat de betaalbaarheid van voorzieningen in het geding komt. De eerste is de vrijstellingsmogelijkheid voor minimabeleid, waarmee een gemeente groepen cliënten met een beperkt inkomen tegemoet kan komen. Binnen deze groepen zijn er ook mensen met een beperking. Als zij geen ivb verschuldigd zijn, verkleint dat het door het Nibud gesignaleerde risico om maandelijks geld tekort te komen. Het tweede instrument is de toepassing van de individuele ontheffingsgrond in geval de cliënt onvoldoende betalingscapaciteit heeft. Die situatie kan zich blijkens het rapport van het Nibud voordoen bij meerkosten in verband met een beperking. Ten aanzien van algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie is bepaald dat de eigen bijdrage financieel passend moet zijn voor de doelgroep.

---

[8] De minimum-ivb is gelijk aan € 23,60 per maand (prijspeil 2025). Dat is gelijk aan het abonnementstarief dat in 2019 van toepassing, vermeerderd met een jaarlijkse indexatie.

[9] Nibud, Meerkosten van het leven met een beperking. Voorbeeldsituaties van huishoudens met meerskosten, Utrecht: juni 2024. Zie ook de beleidsreactie op dit rapport dat op 11 juli 2025 aan de Tweede Kamer is aangeboden (Kamerstukken II 2024/25, 24170, nr. 363).

De voorgestelde vormgeving van de eigen bijdragen voorkomt aldus dat de bestaanszekerheid in gevaar komt of dat men in armoede geraakt vanwege de verschuldigdheid van eigen bijdragen op grond van de Wmo 2015. Daarmee is de vervanging van het abonnementstarief niet onverenigbaar met artikel 28, eerste lid, Vrph. Het standstillbeginsel is eveneens gerespecteerd, omdat bij de vormgeving van de eigen bijdragen rekening is gehouden met een behoorlijke levensstandaard. Dat een deel van de personen met een handicap een hoger bedrag aan eigen bijdrage verschuldigd zal kunnen zijn en er daardoor financieel op achteruit gaat, betekent niet dat het recht op bescherming van een behoorlijke levensstandaard wordt geschonden.

Bovendien kunnen gemeenten bij verordening bepalen dat aan personen met een handicap die daarmee verband houdende aannemelijke meerkosten hebben, een tegemoetkoming wordt verstrekt ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en de participatie (artikel 2.1.7 Wmo 2015). In het beleidsplan voor maatschappelijke ondersteuning, dat mede gericht is op de uitvoering van het Vrph, dient te worden aangegeven op welke wijze de gemeente deze mogelijkheid toepast dan wel de reden om deze mogelijkheid niet toe te passen (artikel 2.1.2, tweede lid, onderdeel h, en vijfde lid, Wmo 2015). Het ligt in de rede dat gemeenten hun beleid omtrent het verstrekken van deze tegemoetkoming voor meerkosten in samenhang met andere gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van burgers herijken in het licht van de vervanging van het abonnementstarief. De vormgeving van de eigen bijdragen die in de plaats komen van het abonnementstarief, is geënt op de financiële draagkracht van burgers en houdt rekening met de behoorlijke levensstandaard. Mocht in specifieke gevallen door meerkosten voor personen met een handicap de behoorlijke levensstandaard desondanks in gevaar komen, dan biedt de bovengenoemde tegemoetkoming voor meerkosten een mogelijkheid om dat gevaar weg te nemen. Dit is een extra instrument ter bescherming van personen met een handicap, naast de genoemde vrijstellings- en ontheffingsgrond voor de ivb.

Alternatieven

Omdat door de vervanging van het abonnementstarief – hoewel noodzakelijk, proportioneel en niet in strijd met het Vrph of het standstillbeginsel – een deel van de personen met een handicap die gebruik maken van voorzieningen vanuit de Wmo 2015, afhankelijk van hun inkomen en vermogen een hoger bedrag aan eigen bijdrage verschuldigd zal kunnen zijn en er financieel op achteruit gaat, zijn alternatieve maatregelen bezien. Deze alternatieven zijn beschreven in paragraaf 3.5 van de memorie van toelichting, waar hier kortheidshalve naar verwezen wordt.[10] Geen van de onderzochte alternatieven zijn geschikt bevonden.

Consultatie

Voorts is van belang dat vroeg in het beleidsvormingsproces – toen nog de invoering van een ivb voor alleen huishoudelijke hulp werd overwogen – alsmede kort na de beslissing van de regering om het wetsvoorstel te verbreden, gesprekken hebben plaatsgevonden met vertegenwoordigers van Ieder(in) en Anbo. Deze organisaties zijn eveneens uitgenodigd om in het kader van de internetconsultatie op het wetsvoorstel en het daarop te baseren besluit te reageren. Dit heeft geleid tot gezamenlijke reacties van Ieder(in), SeniorenCoalitie, Patiëntenfederatie Nederland, Mantelzorg NL, MIND, Per Saldo, Alzheimer Nederland, Spierziekten Nederland, Wij staan op!, Gehandicapten Patiënten Platform Zeist en Stichting Mobility. Daarnaast zijn in het kader van de internetconsultatie reacties ontvangen van individuele cliënten en van de Coalitie voor Inclusie en de Vereniging Inclusie Nederland. In paragraaf 10.1 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel – en in paragraaf 10.1 van de nota van toelichting bij het ontwerpbesluit – wordt ingegaan op de reacties van individuele burgers, cliënten en cliëntorganisaties. Aldus is voldaan aan de verplichting van artikel 4, derde lid, Vrph om bij de ontwikkeling en implementatie van wetgeving en beleid met betrekking tot personen met een handicap nauw overleg te plegen met personen met een handicap en hen via hun representatieve organisaties te betrekken.

[10] Kamerstukken II 2024/25, 36 713, nr. 3.

Discriminatie

Met betrekking tot de rechten- en verplichtingencheck wordt tot slot opgemerkt dat bij de vervanging van het abonnementstarief en de invoering van de ivb geen sprake is van (in)directe discriminatie. Bij de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie is geen sprake van een onderscheid tussen personen met en zonder handicap. Als gevolg van de invoering van de ivb voor een maatwerkvoorziening zijn er cliënten die afhankelijk van hun inkomen en vermogen meer gaan betalen dan het abonnementstarief. Dit geldt voor personen met en zonder handicap. De ivb heeft ook niet als effect dat personen met een handicap een hogere eigen bijdrage verschuldigd zijn dan personen zonder handicap. In dit verband zijn relevant genoemde maatregelen tegen stapeling van eigen betalingen en het gegeven dat de hoogte van de ivb niet afhankelijk is van de omvang van de maatwerkvoorziening. Aldus is rekening gehouden met cliënten die vanwege een (levenslange en levensbrede) beperking, met grotere intensiteit gebruik maken van voorzieningen op grond van de Wmo 2015 en zorg in de zin van de Wlz. Indirecte discriminatie wordt voorkomen doordat rekening is gehouden met de betaalbaarheid van de eigen bijdrage door personen met een handicap.

Omdat uit het rapport van het Nibud blijkt dat mensen met een beperkt inkomen een hoger risico hebben om als gevolg van meerkosten in verband met een beperking maandelijks geld tekort te komen, is de inkomensgrens vanaf waar de ivb begint op te lopen, opgetrokken naar 135% van het sociaal minimum. Verder bevat de systematiek van de ivb twee instrumenten om te voorkomen dat de betaalbaarheid van voorzieningen in het geding komt, bijvoorbeeld door meerkosten die verband houden met een handicap: de vrijstellingsmogelijkheid voor minimabeleid en de ontheffingsgrond bij onvoldoende betalingscapaciteit. Daarnaast is er nog de mogelijkheid van de verstrekking van een gemeentelijke tegemoetkoming specifiek vanwege de meerkosten waarmee personen met een handicap geconfronteerd worden.

4. Coördinatiecheck

Bij de coördinatiecheck gaat het om de verhouding van dit wetsvoorstel tot de landelijke maatregelen ter uitvoering van het verdrag. Artikel 33 Vrph vereist daar regie op. Begin 2024 is de 'Nationale strategie voor implementatie van het VN-verdrag Handicap' aan de Tweede Kamer aangeboden.[11] Deze strategie is vertaald in de Werkagenda VN-Verdrag Handicap 2025-2030 die op 11 juli 2025 aan uw Kamer is gestuurd.[12] Onderdeel van de uitvoering van de werkagenda is ook het integraal kijken naar hoe wet- en regelgeving uitwerkt in het leven van personen met een handicap. De werkagenda zal elke vijf jaar worden herzien.

5. Conclusie

Het voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is in overeenstemming met de grondbeginselen van het Vrph, voldoet – met inachtneming van het standstillbeginsel – aan de verplichting tot verwezenlijking van de in het verdrag neergelegde rechten voor personen met een handicap.

[11] Kamerstukken II 2023/24, 24 170, nr. 309.
[12] Kamerstukken II 2024/25, 24 170, nr. 362.